

5. Referendum

mei 2007 - I

Arjen Nijeboer en Jos Verhulst hebben het levendige politieke klimaat in Zwitserland onderzocht. In Zwitserland kunnen vele zaken aan een bindend referendum onderworpen worden. Het is directe democratie in de praktijk. Hoe schijnheilig is de Nederlandse regering op dat punt. Als de bevolking in Nederland eindelijk een keer zijn mond open mag doen, zoals in 2005 - toen Frankrijk (29/5: 55%) en Nederland (1/6: 62 %) de Europese Grondwet wegstemden - was de reactie: "Zie je wel, zoiets belangrijks moet je niet aan het oordeel van de bevolking overlaten." België, Cyprus, Duitsland, Griekenland, Hongarije, Italië, Letland, Litouwen, Oostenrijk, Slovenië en Slowakije hadden "terecht" geen referendum uitgeschreven en de EU-Grondwet al voor 1 juni binnenskamers goedgekeurd. Behalve in Frankrijk was er op dat moment alleen in Spanje een referendum gehouden (77% voor; uiteraard, het land had veel te lang onder Franco opgesloten gezeten zoals een Spaanse vriend mij uitlegde). Succes en teleurstelling werden in alle gevallen geheel op conto van de voorlichting geschoven. Werd daarmee ook manipulatie en bedrog bedoeld? Dat wij eindelijk de gelegenheid kregen iets te zeggen over wĳlk Europa wij zouden wensen, was niet aan de orde; tegenstemmers waren Franse chauvinisten of bekrompen provincialen. Dat ons rechtsgevoel in opstand zou kunnen komen tegen de troebele besluitvormingssystemen van het voorgeschotelde gedrocht, was niet relevant. Staatsrechtelijke argumenten tegen nu juist dĳt soort Europa werden in de pers genegeerd ten faveure van financiële argumenten en allerlei eigenbelangen. De MKZ-crisis, nu zes jaar geleden, liet zien hoe het fantastische ideaal van ĳn Europa was ontaard in een technocratische bedreiging. Daarin is nog niets veranderd. De politieke wil ontbreekt. Nederland zal in het vervolg, aldus het nieuwe kabinet, wel oppassen ooit nog iets aan een referendum te onderwerpen. Onze politici weten het beter. Onze eigen Hollandse van aanhoudende zorg doortrokken Grondwet staat daarvoor garant en verschaft het fundament voor het meest zelfgenoegzame beroep dat er in Nederland bestaat, dat van standwerker in het Haagse Big Brother-huis. Moet daar zo nodig nog een Europese Big Brother bovenop gestapeld worden? Als Nederland dit "Europa" nou eens verwisselde voor een verdrag met Zwitserland, dan hadden wij uitzicht vanaf een alp en zij eindelijk uitzicht op zee.

Uw columnist, V.L.